

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2024. gada 11. janvārī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Intelektuālais un rūpnieciskais īpašums – Cilvēkiem paredzētas zāles – Papildu aizsardzības sertifikāts (PAS) – Direktīva 2004/48/EK – 9. panta 7. punkts – Preču laišana tirgū, pārkāpjot tiesības, kas piešķirtas ar PAS – Pagaidu pasākumi, kas noteikti, pamatojoties uz PAS – PAS vēlāka atcelšana un pasākumu atsaukšana – Sekas – Tiesības uz atbilstošu kompensāciju, lai atlīdzinātu kaitējumu, ko radījuši pagaidu pasākumi – Tāda prasītāja atbildība par to radīto kaitējumu, kas lūdz veikt minētos pasākumus – Valsts tiesiskais regulējums, kurā paredzēta atbildība neatkarīgi no vainas

Lietā C-473/22

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *markkinaoikeus* (Komerclietu tiesa, Somija) iesniegusi ar 2022. gada 14. jūlija lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2022. gada 14. jūlijā, tiesvedībā

Mylan AB

pret

Gilead Sciences Finland Oy,

Gilead Biopharmaceutics Ireland UC,

Gilead Sciences Inc.,

TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētāja K. Jirimēe [*K. Jürimäe*] (referente), tiesneši N. Pisarra [*N. Piçarra*], M. Safjans [*M. Safjan*], N. Jēskinens [*N. Jääskinen*] un M. Gavalecs [*M. Gavalec*],

ģenerālvokāts: M. Špunars [*M. Szipunár*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko snieguši:

– *Mylan AB* vārdā – *A. Jääliñoja* un *B. Rapinoja*, *asianajajat*,

* Tiesvedības valoda – somu.

- *Gilead Sciences Finland Oy, Gilead Biopharmaceutics Ireland UC un Gilead Sciences Inc.* vārdā – *R. Hilli un M. Segercrantz, asianajajat,*
- Somijas valdības vārdā – *M. Pere,* pārstāve,
- Nīderlandes valdības vārdā – *M. K. Bulterman un J. M. Hoogveld,* pārstāvji,
- Eiropas Komisijas vārdā – *S. L. Kalēda, P.-J. Loewenthal, J. Ringborg, J. Samnadda un I. Söderlund,* pārstāvji,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2023. gada 21. septembra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2004/48/EK (2004. gada 29. aprīlis) par intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu (OV 2004, L 157, 45. lpp.) 9. panta 7. punktu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp *Mylan AB*, no vienas puses, un *Gilead Sciences Finland Oy, Gilead Biopharmaceutics Ireland UC un Gilead Sciences Inc.* (turpmāk tekstā kopā – “*Gilead u.c.*”), no otras puses, par tāda kaitējuma atlīdzību, kas *Mylan* radies pagaidu pasākuma dēļ, kurš attiecībā uz to ir noteikts pēc *Gilead u.c.* lūguma un vēlāk atcelts.

Atbilstošās tiesību normas

Starptautiskās tiesības

- 3 Līguma par ar tirdzniecību saistītām intelektuālā īpašuma tiesībām (turpmāk tekstā – “*TRIPS* līgums”), kas ir Līguma par Pasaules Tirdzniecības organizācijas (PTO) izveidošanu 1.C pielikums un kas parakstīts Marakešā 1994. gada 15. aprīlī un apstiprināts ar Padomes Lēmumu 94/800/EK (1994. gada 22. decembris) par daudzpusējo sarunu Urugvajai kārtā (no 1986. gada līdz 1994. gadam) panākto nolīgumu slēgšanu Eiropas Kopienas vārdā jautājumos, kas ir tās kompetencē (OV 1994, L 336, 1. lpp.), preambulas pirmā daļa ir formulēta šādi:

“Vēloties samazināt izkropļojumus un kavēkļus starptautiskajā tirdzniecībā un ievērojot nepieciešamību veicināt efektīvu un adekvātu intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzību, kā arī garantēt, lai pasākumi un procedūras intelektuālā īpašuma tiesību realizācijas nodrošināšanai paši nekļūtu par barjerām likumīgai tirdzniecībai.”

- 4 *TRIPS* līguma 1. panta “Pienākumu būtība un darbības sfēra” 1. punktā ir paredzēts:

“Dalībvalstis īsteno šā līguma nosacījumus. Dalībvalstis var (bet tas nav to pienākums) nodrošināt savos likumos daudz izvērstāku aizsardzību, nekā to prasa šis Līgums, ar nosacījumu, ka šāda aizsardzība nav pretrunā ar šī Līguma nosacījumiem. Dalībvalstis ir tiesīgas savas tiesību sistēmas un prakses ietvaros brīvi izvēlēties piemērotas šī Līguma prasību izpildes metodes.”

5 Šī līguma 50. panta “Pagaidu pasākumi” 7. punktā ir paredzēts:

“Ja pagaidu pasākumi tiek atcelti vai ja tie izbeidzas jebkādas darbības vai prasītāja nolaidības dēļ, vai ja vēlāk tiek konstatēts, ka intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpuma vai tā apdraudējuma nav bijis, tiesu varas institūcijas ir pilnvarotas likt prasītājam pēc atbildētāja lūguma sniegt atbildētājam attiecīgu kompensāciju par jebkuru šīs rīcības radīto kaitējumu.”

Savienības tiesības

6 Direktīvas 2004/48 4., 5., 7., 8., 10. un 22. apsvērumā ir noteikts:

“(4) Starptautiskā mērogā visām dalībvalstīm un pašai [Eiropas] Kopienai tās kompetences jomās ir saistošs [TRIPS līgums].

(5) Līgums par intelektuālā īpašuma tiesībām, kas saistītas ar tirdzniecību, jo īpaši ietver noteikumus par intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanas līdzekļiem, kas ir vienoti starptautiskā līmenī piemērojami standarti un ko piemēro visās dalībvalstīs. Šī direktīva neietekmē dalībvalstu starptautiskās saistības, tostarp saistības saskaņā ar [TRIPS līgumu].

[..]

(7) [Eiropas] Komisijas rīkotajās konsultācijās par šo jautājumu ir konstatēts, ka dalībvalstīs, neskatoties uz [TRIPS līgumu], joprojām pastāv būtiskas atšķirības attiecībā uz intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanas līdzekļiem. Piemēram, noteikumi par pagaidu pasākumu piemērošanu, ko jo īpaši izmanto, lai saglabātu pierādījumus, zaudējumu aprēķināšana vai noteikumi par tiesiskās aizsardzības līdzekļu piemērošanu dažādās dalībvalstīs būtiski atšķiras. [..]

(8) Dalībvalstu sistēmu atšķirības attiecībā uz intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu kaitē iekšējā tirgus pareizai darbībai, un to dēļ nav iespējams nodrošināt, ka intelektuālā īpašuma tiesības visā Kopienā ir vienādā mērā aizsargātas. [..]

[..]

(10) Šīs direktīvas mērķis ir tuvināt [dalībvalstu tiesību aktus], lai iekšējā tirgū nodrošinātu augstu, līdzvērtīgu un viendabīgu aizsardzības līmeni.

[..]

(22) Ļoti svarīgi ir arī paredzēt pagaidu pasākumus pārkāpumu tūlītējai izbeigšanai, negaidot lēmumu par lietas būtību, tai pat laikā ievērojot aizstāvības tiesības, nodrošinot pagaidu pasākumu proporcionalitāti atbilstīgi attiecīgā gadījuma raksturam un nodrošinot vajadzīgās garantijas to izmaksu un kaitējuma segšanai, kas atbildētājam rodas nepamatotas prasības dēļ. Šādi pasākumi ir jo īpaši vajadzīgi gadījumos, kad jebkura kavēšanās var radīt neatgriezenisku kaitējumu intelektuālo īpašuma tiesību īpašniekam.”

7 Šīs direktīvas 1. pantā ir noteikts:

“Šī direktīva attiecas uz pasākumiem, kārtību un aizsardzības līdzekļiem, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu [ievērošanu]. Šajā direktīvā termins “intelektuālā īpašuma tiesības” ietver rūpnieciskā īpašuma tiesības.”

8 Minētās direktīvas 2. panta “Piemērošanas joma” 3. punktā ir noteikts:

“Šī direktīva neattiecas uz:

[..]

b) dalībvalstu starptautiskajām saistībām un jo īpaši [TRIPS līgumu], tostarp saistībām, kas attiecas uz kriminālprocesu un kriminālsodiem;

[..].”

9 Direktīvas 2004/48 II nodaļa “Pasākumi, kārtība un aizsardzības līdzekļi” ietver šīs direktīvas 3.–15. pantu. Šīs direktīvas 3. pantā “Vispārīgas saistības” ir paredzēts:

“1. Dalībvalstis paredz pasākumus, kārtību un aizsardzības līdzekļus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu šajā direktīvā paredzēto intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu. Šie pasākumi, kārtība un aizsardzības līdzekļi ir taisnīgi, nav nevajadzīgi sarežģīti vai dārgi un neietver nepamatotus termiņus vai kavēšanos.

2. Šie pasākumi, kārtība un aizsardzības līdzekļi ir arī efektīvi, proporcionāli un preventīvi, un tos piemēro tā, lai izvairītos no šķēršļu radīšanas likumīgai tirdzniecībai un nodrošinātu, ka tos neizmanto ļaunprātīgi.”

10 Minētās direktīvas 7. pants “Pasākumi pierādījumu saglabāšanai” ir formulēts šādi:

“1. Dalībvalstis nodrošina, ka pat pirms tiesvedības uzsākšanas kādā lietā kompetentās tiesu iestādes, saņemot iesniegumu no puses, kas ir sniegusi tai pieejamus pierādījumus, lai pamatotu apgalvojumu, ka tās intelektuālā īpašuma tiesības ir pārkāptas vai drīzumā tiks pārkāptas, piemēro ātrus un efektīvus pagaidu pasākumus, lai saglabātu attiecīgos pierādījumus attiecībā uz iespējamo pārkāpumu, ievērojot konfidencialas informācijas aizsardzības prasības. Šādi pasākumi var ietvert kontrafakta preču un attiecīgā gadījumā to materiālu un darbarīku, ko izmanto šo preču ražošanai un/vai izplatīšanai, kā arī ar minētajām precēm saistīto dokumentu sīku aprakstīšanu, ņemot vai neņemot to paraugus, vai arestu. Šos pasākumus vajadzības gadījumā veic, nesaņemot atbildi no pretējās puses, jo īpaši gadījumos, kad jebkura kavēšanās var radīt neatgriezenisku kaitējumu tiesību īpašniekam vai kad ir uzskatāmi redzams, ka pierādījumus var iznīcināt.

[..]

4. Ja pasākumus pierādījumu saglabāšanai atceļ vai ja tie vairs nav spēkā prasītāja rīcības vai rīcības trūkuma dēļ, vai ja vēlāk konstatē, ka intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpuma vai pārkāpuma drauda nav bijis, tiesu iestādes ir pilnvarotas pēc atbildētāja pieprasījuma likt prasītājam sniegt atbildētājam atbilstošu kompensāciju par minēto pasākumu radīto kaitējumu.

[..].”

11 Šīs pašas direktīvas 9. pantā “Pagaidu un piesardzības pasākumi” ir noteikts:

“1. Dalībvalstis nodrošina, ka tiesu iestādes pēc prasītāja lūguma var:

- a) attiecībā uz iespējamo pārkāpēju izdot iepriekšēju izpildrakstu, lai novērstu iespējamus intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumus vai lai uz pagaidu laiku aizliegtu iespējamo tiesību pārkāpumu turpināšanu, attiecīgā gadījumā, ja to paredz valsts tiesību akti, iekasējot regulāru kavējuma naudu, vai lai šādas rīcības turpināšanu pieļautu tikai tad, ja ir sniegta garantija, kas paredzēta kompensācijas nodrošināšanai tiesību īpašniekam; iepriekšēju izpildrakstu saskaņā ar tādiem pašiem nosacījumiem var izdot arī attiecībā uz starpnieku, kura pakalpojumus izmanto trešā persona, lai pārkāptu intelektuālā īpašuma tiesības; noteikumi par izpildrakstiem, kas attiecas uz starpniekiem, kuru pakalpojumus trešā persona izmanto autortiesību vai blakustiesību pārkāpšanai, ir paredzēti [Eiropas Parlamenta un Padomes] Direktīvā 2001/29/EK [(2001. gada 22. maijs) par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā (OV 2001, L 167, 10. lpp.)];
- b) dot rīkojumu arestēt vai nogādāt atpakaļ preces, ar kurām, iespējams, pārkāpj intelektuālā īpašuma tiesības, lai novērstu to nokļūšanu vai aprīti tirdzniecības tīklā.

2. Ja pārkāpums ir izdarīts komerciālā mērogā, dalībvalstis nodrošina to, ka, ja cietusī puse norāda uz apstākļiem, kas var traucēt kompensācijas piedziņu, tiesu iestādes var dot rīkojumu kā piesardzības pasākumu piemērot iespējamā pārkāpēja kustamā un nekustamā īpašuma arestu, tostarp bankas kontu un citu aktīvu bloķēšanu. Tālāb kompetentās iestādes var pieprasīt bankas, finanšu vai tirdzniecības dokumentus vai atbilstošu pieeju vajadzīgajai informācijai.

3. Attiecībā uz 1. un 2. punktā minētajiem pasākumiem tiesu iestādes ir pilnvarotas likt prasītājam sniegt tām visus prasītājam pieejamos pierādījumus, lai pietiekamā mērā tās pārliecinātu, ka prasītājs ir attiecīgo tiesību īpašnieks un ka prasītāja tiesības tiek pārkāptas, vai ka šāds pārkāpums drīzumā var notikt.

4. Dalībvalstis nodrošina, ka 1. un 2. punktā minētos pagaidu pasākumus attiecīgos gadījumos var veikt, nesaņemot atbildētāja atbildi, jo īpaši gadījumos, kad kavēšanās radītu neatgriezenisku kaitējumu tiesību īpašniekam. Šādā gadījumā abas puses par pasākumiem informē nekavējoties un vēlākais tūlīt pēc pasākumu veikšanas.

Pēc atbildētāja pieprasījuma veic atkārtotu lietas izskatīšanu, ietverot tiesības tikt uzklautam, lai pieņemamā laika posmā pēc informēšanas par pasākumu veikšanu izlemtu, vai minētie pasākumi ir jāgroza, jāatceļ vai jāapstiprina.

5. Dalībvalstis nodrošina, ka pēc atbildētāja pieprasījuma 1. un 2. punktā minētos pagaidu pasākumus atceļ vai tie vairs nav spēkā, ja prasītājs pieņemamā laika posmā kompetentajā tiesu iestādē neuzsāk tiesvedību attiecīgās lietas sakarā; minēto laika posmu, ja dalībvalsts tiesību akti to ļauj, nosaka tiesu iestāde, kas piemērojusi attiecīgos pasākumus, vai, ja minēto laika posmu šādi nenosaka, tas nepārsniedz 20 darbdienas vai 31 kalendāro dienu – atkarībā no tā, kurš termiņš ir ilgāks.

6. Kompetentās tiesu iestādes var noteikt, ka 1. un 2. punktā minētos pagaidu pasākumus veic, ja prasītājs iemaksā atbilstošu drošības naudu vai sniedz līdzvērtīgu garantiju, kas paredzēta kompensācijas nodrošināšanai par atbildētājam radīto kaitējumu, kā paredzēts 7. punktā.

7. Ja pagaidu pasākumus atceļ vai ja tie vairs nav spēkā prasītāja rīcības vai rīcības trūkuma dēļ, vai ja vēlāk konstatē, ka intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpuma vai pārkāpuma drauda nav bijis, tiesu iestādes ir pilnvarotas pēc atbildētāja pieprasījuma likt prasītājam sniegt atbildētājam atbilstošu kompensāciju par minēto pasākumu radīto kaitējumu.”

Somijas tiesības

- 12 *Oikeudenkäymiskaari* (Tiesu procesa kodekss) 7. nodaļā ir ietverts 11. pants, no kura izriet, ka tad, ja pēc kāda lietas dalībnieka lūguma ir nepamatoti iegūts pagaidu pasākums, šim lietas dalībniekam ir jāatlīdzina otrai pusei ar šo pasākumu un tā īstenošanu radītais kaitējums, tostarp radušies izdevumi.

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 13 2009. gada 3. decembrī *Patentti – ja rekisterihallitus* (Valsts patentu un reģistrācijas birojs, Somija), pamatojoties uz Eiropas patentu Nr. EP 0915894, kas attiecas uz Somiju, izsniedza *Gilead* u.c. papildu aizsardzības sertifikātu Nr. 266 “Tenofovira disoproksils un tā sāļi, hidratī, tautomēri un solvāti kombinācijā ar emtricitabīnu” (turpmāk tekstā – “attiecīgais PAS”) attiecībā uz antiretrovirālu medikamentu, kas paredzēts ar HIV inficētu personu ārstēšanai.
- 14 2017. gada pavasarī *Mylan* iesniedza piedāvājumus publiskajos iepirkumos, kurus organizēja divi Somijas veselības aprūpes apgabali, lai piegādātu savu ģenērisko medikamentu “EMTRICITABINE/TENOFOVIR DISOPROXIL MYLAN 200 mg/245 mg, apvalkotas tabletes” (turpmāk tekstā – “attiecīgais ģenēriskais medikaments”). Tā uzvarēja abos iepirkumos.
- 15 Eiropas patenta Nr. EP 0915894 termiņš beidzās 2017. gada 25. jūlijā.
- 16 2017. gada 15. septembrī *Gilead* u.c. cēla *markkinaoikeus* (Komerclietu tiesa, Somija) prasību pret *Mylan* par attiecīgā PAS pārkāpumu. *Gilead* u.c. iesniedza pieteikumu par pagaidu pasākumu noteikšanu pret *Mylan*. Pēdējā minētā sabiedrība iebilda pret prasību par pārkāpumu un pret pieteikumu par pagaidu pasākumu noteikšanu. 2017. gada 30. novembrī tā tajā pašā tiesā arī cēla prasību par attiecīgā PAS spēkā neesamības atzīšanu.
- 17 Ar 2017. gada 21. decembra lēmumu *markkinaoikeus* (Komerclietu tiesa) apmierināja *Gilead* u.c. pieteikumu par pagaidu pasākumu noteikšanu, pamatojoties uz attiecīgo PAS, un aizliedza *Mylan*, paredzot naudas sodu 500 000 EUR apmērā, attiecīgā PAS derīguma termiņa laikā piedāvāt, laist tirgū un izmantot aplūkoto ģenērisko medikamentu, kā arī importēt, ražot un uzglabāt to šādiem nolūkiem. Minētā tiesa turklāt noteica, ka šie pasākumi ir spēkā līdz brīdim, kad tiks pieņemts nolēmums lietā pēc būtības, vai līdz turpmākam rīkojumam.
- 18 Iepriekš minētie pagaidu pasākumi pēc *Mylan* lūguma vēlāk tika atcelti ar *Korkein oikeus* (Augstākā tiesa, Somija) 2019. gada 11. aprīļa nolēmumu.
- 19 Ar 2019. gada 25. septembra spriedumu *markkinaoikeus* (Komerclietu tiesa) atcēla attiecīgo PAS. Šis spriedums tika pārsūdzēts *Korkein oikeus* (Augstākā tiesa), kas ar 2020. gada 13. novembra nolēmumu noraidīja *Gilead* u.c. pieteikumu par apelācijas sūdzības pieļaujamību, tādējādi padarot iepriekš minēto spriedumu galīgu.

- 20 Pamatojoties uz Tiesu procesa kodeksa 7. nodaļas 11. pantu, ar kuru Somijas tiesībās ir transponēts Direktīvas 2004/48 9. panta 7. punkts, *Mylan* lūdza *markkinaoikeus* (Komerclietu tiesa), kas ir iesniedzējtiesa šajā lietā, piespriest *Gilead* u.c. atlīdzināt tai kaitējumu 2 367 854,99 EUR apmērā, pieskaitot nokavējuma procentus, kā atlīdzību par kaitējumu, ko radījuši pagaidu pasākumi, kuri tika nepamatoti saņemti, pamatojoties uz attiecīgo PAS, kas vēlāk tika atcelts.
- 21 *Mylan* uzskata, ka 9. panta 7. punkta interpretācija, ko Tiesa sniegusi 2019. gada 12. septembra spriedumā *Bayer Pharma* (C-688/17, turpmāk tekstā – “spriedums *Bayer Pharma*”, EU:C:2019:722), neļauj secināt, ka šī direktīva liedz piemērot Somijas tiesībās paredzēto atbildības neatkarīgi no vainas principu. Gluži pretēji, *Gilead* u.c. apgalvo, ka spriedumā *Bayer Pharma* ir sniegta tāda šīs tiesību normas interpretācija, kas nepieļauj, ka pienākums atlīdzināt kaitējumu varētu tikt atzīts tikai tādēļ, ka attiecīgais PAS, kura pārkāpums ir pamatojis rīkojuma par pagaidu pasākumu noteikšanu pieņemšanu, vēlāk ir atcelts.
- 22 Iesniedzējtiesa norāda, ka saskaņā ar judikatūru un Somijas doktrīnu Tiesu procesa kodeksa 7. nodaļas 11. pants paredz atbildību neatkarīgi no vainas, proti, objektīvu atbildību. No tā izrietot, ka jebkurai personai, kura saņem pagaidu pasākumu, ir jāatlīdzina kaitējums, ja intelektuālā īpašuma tiesības, uz kuru pamata tika piešķirts šis pagaidu pasākums, vēlāk tiek atceltas.
- 23 Šādos apstākļos tā norāda, ka saskaņā ar Somijas pastāvīgo judikatūru pat šajā tiesību normā paredzētajos gadījumos kompensācijas apmēru var samazināt, pamatojoties uz to, ka pats atbildētājs ir padarījis iespējamu kaitējuma rašanos vai nav veicis saprātīgus pasākumus, lai to novērstu vai ierobežotu, un tādējādi ir veicinājis tā rašanos.
- 24 Turklāt iesniedzējtiesa uzsver, ka atbildības neatkarīgi no vainas princips, kāds ietverts Somijas tiesību sistēmā, arī tiek ņemts vērā, piešķirot pagaidu pasākumu. Lai šādu pasākumu varētu piešķirt, esot jānovērtē iespējamība, ka intelektuālā īpašuma tiesības, kas ir šī pasākuma pamatā, tiks atceltas eventuālas prasības par spēkā neesamības atzīšanu rezultātā. Runājot par attiecīgi nodarīto kaitējumu, būtu jāpanāk līdzsvars starp kaitējumu, ko pagaidu pasākuma noteikšana rada personai, pret kuru tas ir vērst, no vienas puses, un kaitējumu, kas tā pieteicējam tiktu radīts, ja pagaidu pasākums netiktu piešķirts, no otras puses.
- 25 Taču, ņemot vērā Tiesas spriedumā *Bayer Pharma* sniegto interpretāciju, iesniedzējtiesai ir šaubas, vai kompensācijas sistēmu, kas balstīta uz atbildību neatkarīgi no vainas, var uzskatīt par saderīgu ar Direktīvas 2004/48 9. panta 7. punktu.
- 26 Šādos apstākļos *markkinaoikeus* (Komerclietu tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1) Vai Somijā spēkā esošais un uz atbildību neatkarīgi no vainas balstītais kaitējuma atlīdzināšanas regulējums [..] ir uzskatāms par saderīgu ar [Direktīvas 2004/48] 9. panta 7. punktu?
- 2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir noliedzīga: uz kāda veida atbildību [..] ir balstīts kaitējuma atlīdzināšanas pienākums saskaņā ar [Direktīvas 2004/48] 9. panta 7. punktu? Vai ir jāuzskata, ka šī atbildība ir atbildības vainas dēļ veids, atbildības par tiesību ļaunprātīgu izmantošanu veids vai atbildība citu iemeslu dēļ?
- 3) Attiecībā uz otro jautājumu – kādi apstākļi ir jāņem vērā, izvērtējot, vai pastāv šāda atbildība?

- 4) It īpaši attiecībā uz trešo jautājumu, vai novērtējums ir jāveic, pamatojoties tikai uz apstākļiem, kas bija zināmi, saņemot pagaidu pasākumu, vai arī var ņemt vērā, piemēram, to, ka intelektuālā īpašuma tiesības, balstoties uz kuru iespējamu pārkāpumu pamatots pagaidu pasākums, vēlāk, pēc pagaidu pasākuma saņemšanas, tika atzītas par spēkā neesošām *ab initio*, un, ja tā, kāda nozīme ir jāpiešķir šim apstāklim?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

- 27 Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 2004/48 9. panta 7. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas pieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kurā paredzēts jebkāda kaitējuma, kas radīts ar pagaidu pasākumu šīs tiesību normas izpratnē, atlīdzināšanas mehānisms, kurš balstīts uz šo pasākumu pieteicēja atbildības neatkarīgi no vainas sistēmu, kurā tiesai tomēr ir tiesības pielāgot kaitējuma atlīdzības apmēru, ņemot vērā lietas apstākļus, tostarp iespējamo atbildētāja līdzdalību kaitējuma nodarīšanā.
- 28 Direktīvas 2004/48 9. panta 1. un 2. punktā ir paredzēts, ka intelektuālā īpašuma tiesību īpašnieks var lūgt kompetentajām tiesu iestādēm noteikt dažādus šajā tiesību normā uzskaitītos pagaidu pasākumus, kas tostarp ļauj nekavējoties pārtraukt šo tiesību pārkāpumu, negaidot nolēmumu lietā pēc būtības. Tomēr šiem pagaidu pasākumiem, kā norādīts šīs direktīvas 22. apsvērumā, ir jābūt pieņemtiem, ievērojot tiesības uz aizstāvību, un tiem ir jābūt samērīgiem atbilstīgi attiecīgā gadījuma raksturam un jānodrošina vajadzīgās garantijas to izmaksu un kaitējuma segšanai, kas atbildētājam rodas nepamatotas prasības dēļ.
- 29 No šāda skatpunkta minētās direktīvas 9. panta 7. punktā ir paredzēts, ka tad, ja pagaidu pasākumus atceļ vai ja tie vairs nav spēkā prasītāja rīcības vai rīcības trūkuma dēļ, vai ja vēlāk konstatē, ka intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpuma vai pārkāpuma drauda nav bijis, tiesu iestādes ir pilnvarotas pēc atbildētāja pieprasījuma likt prasītājam sniegt atbildētājam atbilstošu kompensāciju par minēto pasākumu radīto kaitējumu.
- 30 Tādējādi no šīs tiesību normas formulējuma skaidri izriet, ka tiesu iestādei, kurā iesniegts šāds pieteikums, ir jāpārbauda, vai ir izpildīti trīs minētajā tiesību normā paredzētie nosacījumi. Pirmkārt, tai ir jāpārbauda vai nu tas, vai pagaidu pasākumi ir atcelti vai vairs nav spēkā prasītāja rīcības vai rīcības trūkuma dēļ, vai arī nav bijis šī prasītāja intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpuma vai pārkāpuma draudu. Otrkārt, tai ir jānovērtē kaitējuma esamība. Treškārt, tai ir jānosaka, vai pastāv cēloņsakarība starp šo kaitējumu un šiem pasākumiem.
- 31 Tomēr jākonstatē, ka minētajā tiesību normā starp šiem nosacījumiem nav minēta pieteikuma par pagaidu pasākumu noteikšanu ieviešana.
- 32 Lai noteiktu, vai Direktīvas 2004/48 9. panta 7. punktā no dalībvalstīm tiek prasīta īpaša personas, kas lūdz noteikt pagaidu pasākumus, atbildības sistēma, ir jāņem vērā konteksts, kādā iekļaujas šī tiesību norma, mērķi, kas izvirzīti tiesiskajā regulējumā, kurā tā iekļaujas, kā arī tiesiskā regulējuma izstrādes vēsture.
- 33 Šajā ziņā jāatgādina, ka atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai, šīs direktīvas tiesību normu mērķis ir regulēt nevis visus ar intelektuālā īpašuma tiesībām saistītos aspektus, bet gan tikai tos, kas saistīti, pirmkārt, ar šo tiesību ievērošanu un, otrkārt, ar to pārkāpumiem, liekot paredzēt

efektīvus tiesību aizsardzības līdzekļus, kuru mērķis ir novērst, izbeigt vai atlīdzināt ikvienu esošo intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumu. Šādi rīkojoties, Savienības likumdevējs ir izvēlējis veikt minimālu saskaņošanu attiecībā uz intelektuālā īpašuma tiesību vispārīgu ievērošanu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 28. aprīlis, *Koch Media*, C-559/20, EU:C:2022:317, 31. un 32. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

- 34 Konkrētāk, runājot par tiesībām uz kaitējuma atlīdzību, kas atbildētājam radušies pagaidu pasākumu rezultātā, minētās direktīvas 9. panta 7. punkta formulējums būtībā atbilst *TRIPS* līguma 50. panta 7. punkta formulējumam. Šī līguma 1. panta 1. punktā ir skaidri paredzēts, ka Pasaules Tirdzniecības organizācijas dalībvalstis ir tiesīgas savas tiesību sistēmas un prakses ietvaros brīvi izvēlēties piemērotas šī Līguma prasību izpildes metodes.
- 35 Tādējādi, Direktīvas 2004/48 9. panta 7. punktā pārņemot ļoti plašo *TRIPS* līguma 50. panta 7. punkta formulējumu, Savienības likumdevējs ir paudis vēlmi, pirmkārt, nesaskaņot noteikumus par kompensāciju atbildētājam, pārsniedzot to, kas prasīts šajā līgumā, un, otrkārt, atstāt dalībvalstīm rīcības brīvību attiecībā uz prasītāja atbildības sistēmas konkrētu īstenošanu.
- 36 No tā izriet, ka Direktīvas 2004/48 9. panta 7. punkts, lasot to *TRIPS* līguma 50. panta 7. punkta gaismā, ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā ir paredzēts minimālais standarts attiecībā uz intelektuālā īpašuma tiesību ievērošanu, principā atstājot dalībvalstīm rīcības brīvību, kas tām ļauj izvēlēties attiecīgi atbildības neatkarīgi no vainas sistēmu vai atbildības vainas dēļ sistēmu.
- 37 Protams, spriedumā *Bayer Pharma* Tiesa ir nospriedusi, ka šīs direktīvas 9. panta 7. punktā principā ir pieļaujami tādi valsts tiesību akti, ar kuriem atbildētājam, kam piemēroti pagaidu pasākumi, ir atteikta kompensācija, ja viņš nav rīkojies tādā veidā, kāds parasti var tikt sagaidīts no jebkuras personas, kas vēlas novērst vai samazināt sev radīto kaitējumu, pat ja patents, uz kura pamata šie pasākumi noteikti, vēlāk tika atcelts. Tomēr Tiesa ir skaidri precizējusi, ka šādi tiesību akti ir saderīgi ar šo tiesību normu vienīgi ar nosacījumu, ka tiesa, lai, iespējams, paustu šādu atteikumu, var ņemt vērā visus lietas apstākļus (šajā nozīmē skat. spriedumu *Bayer Pharma*, 71. punkts).
- 38 Savukārt no minētā sprieduma, ņemot vērā īpašo gadījumu, ar kuru Tiesa ir ierobežojusi savu atbildi šajā pašā spriedumā, nevar secināt, ka Direktīvas 2004/48 9. panta 7. punktā atbildētājam ir paredzēta kompensācija tikai pagaidu pasākumu pieteikuma iesniedzēja vainas gadījumā. Kā izriet no sprieduma *Bayer Pharma* 51. punkta, Tiesa tikai vēlējās atgādināt tiesu iestādei, ka tai ir jāizvērtē tajā izskatāmās lietas īpašie apstākļi, lai izlemtu, vai ir jāpiespriež prasītājam izmaksāt atbildētājam "atbilstošu" kompensāciju, proti, pamatotu, ņemot vērā šos apstākļus.
- 39 Proti, lai gan kompetento valsts tiesu pilnvaras piešķirt šādu kompensāciju ir stingri pakļautas Direktīvas 2004/48 9. panta 7. punktā paredzētajiem nosacījumiem, tas, ka šie nosacījumi ir izpildīti konkrētā lietā, nenozīmē, ka šīm tiesām automātiski un katrā ziņā ir pienākums piespriest prasītājam atlīdzināt visu kaitējumu, kas atbildētājam radies minēto pasākumu dēļ (šajā nozīmē skat. spriedumu *Bayer Pharma*, 52. punkts).
- 40 No tā izriet, ka dalībvalstīm, transponējot Direktīvas 2004/48 9. panta 7. punktu, ir jāievēro prasība, ka tiesai ir jābūt iespējai ņemt vērā visus izskatāmās lietas apstākļus, tostarp pušu rīcību (šajā nozīmē skat. spriedumu *Bayer Pharma*, 71. punkts), neatkarīgi no izvēlētās atbildības sistēmas.

- 41 Dalībvalstu rīcības brīvību šajā direktīvas transponēšanā reglamentē arī Direktīvas 2004/48 3. panta noteikumi. Proti, līdzekļiem, ko šis valstis paredzējušas, lai nodrošinātu intelektuālā īpašuma tiesību ievērošanu, piemērojot direktīvu, saskaņā ar minēto 3. pantu ir jābūt taisnīgiem, proporcionāliem un preventīviem, un tie jāpiemēro tā, lai izvairītos no šķēršļu radīšanas likumīgai tirdzniecībai, kuras aizsardzība atbilstoši *TRIPS* līguma preambulas pirmajai daļai ir viens no šā līguma mērķiem, un jāpiedāvā aizsardzības līdzekļi pret to ļaunprātīgu izmantošanu.
- 42 Lai noteiktu, vai atbildības neatkarīgi no vainas sistēma atbilst Direktīvas 2004/48 3. panta prasībām, tā ir jāaplūko šīs direktīvas 9. pantā paredzēto pagaidu pasākumu kontekstā un jāpārbauda, vai sistēma, kas izriet no to kombinācijas, ir taisnīga, proporcionāla un vai tā nerada šķēršļus likumīgai tirdzniecībai, vienlaikus saglabājot preventīvu ietekmi.
- 43 Šajā gadījumā no iesniedzējtiesas sniegtajiem paskaidrojumiem izriet, ka saskaņā ar pamatlietā aplūkotojam valsts tiesību aktiem prasītājam, kurš ir saņēmis nelietderīgu vai nepamatotu pagaidu pasākumu, jāatlīdzina atbildētājam ar pagaidu pasākumu un tā izpildi radītais kaitējums, kā arī šajā ziņā radušies izdevumi. Tādējādi šādu tiesību aktu ietvaros nav nepieciešama prasītāja vaina, lai varētu iestāties tā atbildība. No tā izriet, ka ikvienai personai, kas lūdz noteikt pagaidu pasākumu, ir jāmaksā kaitējuma atlīdzība, lai atlīdzinātu šī pasākuma radīto kaitējumu, ja intelektuālā īpašuma tiesības, uz kuru pamata minētais pasākums tika piešķirts, vēlāk tiek atzītas par spēkā neesošām. Tomēr saskaņā ar valsts judikatūru atlīdzības apmērs var tikt samazināts, ja pats atbildētājs ir padarījis iespējamu kaitējuma rašanos vai nav veicis saprātīgus pasākumus, lai novērstu vai ierobežotu kaitējumu, un tādējādi ir veicinājis tā rašanos.
- 44 Pirmām kārtām, attiecībā uz tādas pagaidu pasākumu sistēmas proporcionalitāti un taisnīgumu, kurā iekļauts atbildības neatkarīgi no vainas režīms, lai nodrošinātu kompensāciju atbildētājam, kam nodarīts kaitējums nepamatotu pagaidu pasākumu dēļ, ir jākonstatē, ka Savienības likumdevējs Direktīvā 2004/48 ir paredzējis juridiskus instrumentus, kas ļauj vispārīgi mazināt risku, ka atbildētājam pagaidu pasākumi var nodarīt kaitējumu, un tādējādi to aizsargāt (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 28. aprīlis, *Phoenix Contact*, C-44/21, EU:C:2022:309, 44. punkts). Šādi rīkojoties, Savienības likumdevējs ir vēlējis nodrošināt līdzsvaru starp augstu intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzības līmeni un atbildētāja tiesībām un brīvībām.
- 45 Proti, no Direktīvā 2004/48 paredzētajiem pasākumiem, kārtības un aizsardzības līdzekļiem izriet, ka tiesiskos līdzekļus, kas paredzēti, lai nodrošinātu intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzību, papildina ar tiem cieši saistītās prasības par atlīdzināšanu. Tādējādi, pirmkārt, šīs direktīvas 7. panta 1. punktā un 9. panta 1. punktā ir paredzētie piesardzības un pagaidu pasākumi, kuru mērķis it īpaši ir novērst jebkādos gaidāmos intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumus, ietver tostarp preču, par kurām pastāv aizdomas par šādu tiesību pārkāpšanu, arestu. Otrkārt, lai nodrošinātu šā sprieduma 44. punktā minēto līdzsvaru, minētās direktīvas 7. panta 4. punktā un 9. panta 7. punktā ir paredzēti pasākumi, kas ļauj atbildētājam prasīt kompensāciju gadījumā, ja vēlāk izrādās, ka intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpuma vai pārkāpuma draudu nav bijis. Kā izriet no šīs pašas direktīvas 22. apsvēruma, šie kompensācijas pasākumi ir garantijas, ko likumdevējs uzskata par nepieciešamām, lai atsvērtu ātrus un efektīvus pagaidu pasākumus, ko tas paredzējis (spriedums, 2015. gada 16. jūlijs, *Diageo Brands*, C-681/13, EU:C:2015:471, 74. punkts).
- 46 Nevar apgalvot, ka tāds atbildības neatkarīgi no vainas mehānisms kā pamatlietā aplūkotais apdraudētu iepriekšējā punktā aprakstīto līdzsvaru, atturot intelektuālā īpašuma tiesību īpašnieku vērsties tiesā un atsaukties uz šīm tiesībām. Proti, pagaidu pasākumu mērķis ir novērst tūlītēju

- šādu tiesību aizskārumu vai nepieļaut prezumētās pārkāpuma darbības turpināšanu. Tomēr, ja galu galā izrādās, ka šīs pašas tiesības nav pārkāptas, pagaidu pasākumam zūd pamats, un tas principā liek prasītājam atlīdzināt visu kaitējumu, ko radījuši šie nepamatotie pasākumi. Attiecībā uz šo pēdējo minēto aspektu tomēr jānorāda, ka tāds atbildības neatkarīgi no vainas mehānisms kā pamatlietā aplūkotais, kura ietvaros tiesa, kas izskata lietu, var ņemt vērā visus lietas apstākļus, tostarp iespējamo atbildētāja līdzdalību kaitējuma radīšanā, it īpaši ļauj pielāgot kaitējuma atlīdzības apmēru un tādējādi mazināt iespējamo atturošo iedarbību no intelektuālā īpašuma tiesību īpašnieka skatpunkta.
- 47 Tas, ka šādu pasākumu prasītājam ir jānovērtē to izpildes risks, atbilst riskam, ko uzņemas atbildētājs, nolēmot tirgot preces, ar kurām var tikt izdarīts pārkāpums. Tādējādi atbildības neatkarīgi no vainas mehānisms, kas balstīts uz risku, kuru uzņemas prasītājs, šķiet samērīgs ar Savienības likumdevēja mērķi nodrošināt intelektuālā īpašuma tiesību ievērošanu, vienlaikus vispārīgi mazinot risku, ka atbildētājam pagaidu pasākumu dēļ tiks nodarīts kaitējums.
- 48 Turklāt prasītāja un atbildētāja tiesību līdzsvars, šķiet, ir pilnībā nodrošināts ar tādu atbildības neatkarīgi no vainas mehānismu kā pamatlietā aplūkotais. Proti, tas, ka atbildētājam nav jāpierāda prasītāja vaina, ir pretizpildījums tam, ka šis prasītājs šādus pasākumus ir varējis saņemt, nesniedzot galīgus pierādījumus par iespējamo pārkāpumu saskaņā ar Direktīvas 2004/48 9. panta 3. punktu.
- 49 Otrām kārtām, attiecībā uz šķēršļu likumīgai tirdzniecībai neesamību ir jānorāda, ka intelektuālā īpašuma tiesību spēkā esamības prezumpcija ļauj to īpašniekam rīkoties un lūgt noteikt pagaidu pasākumus pirms prasības celšanas pēc būtības. Tomēr pēdējam minētajam ir jāceļ prasība par pārkāpumu Direktīvas 2004/48 9. panta 5. punktā noteiktajā termiņā, un šo prasību parasti papildina atbildētāja celta prasība vai pretprasība par minēto tiesību spēkā neesamības atzīšanu. Ja šo tiesvedību noslēgumā intelektuālā īpašuma tiesības, kas ir pagaidu pasākumu pamatā, tiek atceltas ar atpakaļejošu spēku, kā tas ir pamatlietā, tad jākonstatē, ka atbildētāja rīcība, kuru šie pasākumi kavē, ir tieši saistīta ar likumīgo tirdzniecību un ka tā nedrīkstēja tikt kavēta. Tāpat šādā gadījumā uz Savienības likumdevēja vēlamu augsto intelektuālā īpašuma aizsardzības līmeni nevar atsaukties, jo tiek uzskatīts, ka intelektuālā īpašuma tiesības, kas atceltas ar atpakaļejošu spēku, nekad nav pastāvējušas. No tā izriet, ka pagaidu pasākumu sistēma, kas ietver tādu atbildības neatkarīgi no vainas sistēmu kā pamatlietā aplūkotā, nerada šķēršļus likumīgai tirdzniecībai.
- 50 Trešām kārtām, attiecībā uz tādas pagaidu pasākumu sistēmas preventīvo raksturu, kāda paredzēta Direktīvas 2004/48 9. pantā, kurā iekļauta tāda atbildības neatkarīgi no vainas sistēma, kāda aprakstīta šī sprieduma 43. punktā, ir jānorāda, ka, tā kā tiesa, kas izskata prasību par kaitējuma atlīdzību, lai noteiktu kaitējuma atlīdzības apmēru, var ņemt vērā visus lietas apstākļus, tostarp atbildētāja rīcību, šāda atbildības neatkarīgi no vainas sistēma nevar likt apšaubīt pagaidu pasākumu sistēmas preventīvo raksturu. Proti, tiesības uz kompensāciju attiecas tikai uz kaitējumu, kas nodarīts atbildētājam un ko radījuši nepamatoti pagaidu pasākumi, kurus pieprasījis attiecīgo intelektuālā īpašuma tiesību īpašnieks. No šāda viedokļa raugoties, uz šīs direktīvas 9. panta 7. punktā paredzētajām tiesībām uz kompensāciju nevar atsaukties, lai segtu kaitējuma daļu, kas izriet no šī atbildētāja rīcības un kas, iespējams, ir izraisījusi pagaidu pasākumu sākotnēji radītā kaitējuma palielināšanos.
- 51 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2004/48 9. panta 7. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas pieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kurā paredzēts jebkāda kaitējuma, kas radīts ar pagaidu pasākumu šīs tiesību normas

izpratnē, atlīdzināšanas mehānisms, kurš balstīts uz šo pasākumu pieteicēja atbildības neatkarīgi no vainas sistēmu, kurā tiesai tomēr ir tiesības pielāgot kaitējuma atlīdzības apmēru, ņemot vērā lietas apstākļus, tostarp iespējamo atbildētāja līdzdalību kaitējuma nodarīšanā.

Par otro līdz ceturtajam jautājumam

- 52 Ņemot vērā uz pirmo jautājumu sniegto atbildi un tā kā otrais līdz ceturtais jautājums ir uzdoti tikai gadījumā, ja atbilde uz pirmo jautājumu būtu noliedzoša, uz otro līdz ceturto jautājumu nav jāatbild.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 53 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība izriet no tiesvedības, kas notiek iesniedzējtiesā, tāpēc tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (trešā palāta) nospriež:

Parlamenta un Padomes Direktīvas 2004/48/EK (2004. gada 29. aprīlis) par intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu 9. panta 7. punkts

ir jāinterpretē tādējādi, ka

tas pieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kurā paredzēts jebkāda kaitējuma, kas radīts ar pagaidu pasākumu šīs tiesību normas izpratnē, atlīdzināšanas mehānisms, kurš balstīts uz šo pasākumu pieteicēja atbildības neatkarīgi no vainas sistēmu, kurā tiesai tomēr ir tiesības pielāgot kaitējuma atlīdzības apmēru, ņemot vērā lietas apstākļus, tostarp iespējamo atbildētāja līdzdalību kaitējuma nodarīšanā.

[Paraksti]